Info

Parlament: nõukogu peab avaldama liikmesriikidele survet täieliku teabe saamiseks LKA lendude kohta

Parlament nõuab, et Euroopa Liidu Nõukogu uuriks Euroopa riikide seotust LKA ebaseaduslike tegevustega. Aastatel 2001-2005 toimus Euroopa õhuruumis üle 1000 LKA lennu ning on võimalik, et mõnedel juhtudel võisid ajutised salajased kinnipidamisasutused Euroopa riikides paikneda USA sõjaväebaasides. Raportis kritiseeritakse mõnede liikmesriikide passiivsust LKA tegevuste osas ning nõukogu madalat valmisolekut koostööks. Raporti poolt hääletas 382, vastu 256 ja erapooletuks jäi 74 saadikut.

Vastu võetud raportis märgitakse, et Euroopa õhuruumi on lennanud või Euroopa lennujaamades peatunud vähemalt 1245 LKA poolt opereeritud lendu. Parlamendiliikmed mõistavad hukka "*asjaolu, et Euroopa riigid on loovutanud kontrolli oma lennuruumi ja lennujaamade üle, vaadates toimuvale läbi sõrmede või lubades sinna LKA poolt opereeritud lende, mida mõningatel juhtudel kasutati kinnipeetavate erakorraliseks üleviimiseks või ebaseaduslikuks transpordiks*".

Saadikud väljendavad sügavat muret selle üle, et "*mõnedel juhtudel võisid ajutised salajased kinnipidamisasutused Euroopa riikides paikneda USA sõjaväebaasides*". Raportis avaldatakse kahetsust, et "*Euroopa vastuvõtjariikides võib olla puudunud kontroll USA sõjaväebaaside üle*" ning tuletatakse meelde, et Euroopa inimõiguste konventsioonis nähakse ette, et kõik osalisriigid on kohustatud rakendama jurisdiktsiooni kogu oma territooriumi, sealhulgas välisriikide sõjaväebaaside suhtes. Raportis rõhutatakse, et mõiste "salajane kinnipidamisasutus" ei hõlma üksnes vanglaid, vaid ka kõiki kohti, kus kedagi suhtlemisvõimaluseta kinni hoitakse, näiteks erakortereid, politseijaoskondi või hotellitube, nagu Khaled El-Masri juhtumi puhul Skopjes.

Parlamendiliikmed eeldavad seetõttu, et "*nõukogu avaldab survet kõikidele asjaomastele valitsustele, et nad annaksid nõukogule ja komisjonile täielikud ja põhjalikud andmed, ja alustab vajadusel kuulamisi ja tellib viivitamatult sõltumatu uurimise*".

Poola: ei ole võimalik tõestada ega eitada, et Poolas oli salajasi kinnipidamiskeskusi

Saadikud võtavad teadmiseks Poola ametivõimude kõrgeimate esindajate avaldused, et Poolas ei paiknenud ühtegi salajast kinnipidamiskeskust. Saadikud märgivad aga, et olemasolevate kaudsete tõendite alusel ei ole võimalik tõestada ega eitada, et Poolas oli salajasi kinnipidamiskeskusi. Resolutsioonis tuuakse välja, et seitset neljateistkümnest kinnipeetavast, kes olid viidud salajasest kinnipidamiskohast Guantánamosse 2006. aasta septembris, mainiti ABC News'i raportis, kus olid loetletud

kaheteistkümne peamise Al-Qaidaga koostöös kahtlustatava ja väidetavalt Poolas kinni peetava isiku nimed.

Saadikud avaldavad kahetsust, et ajutise komisjoni Poola delegatsiooni poolt läbi viidud kuulamiste järel esines segadust ja nimetatud LKA lendude lennupäevikute osas tehti vastuolulisi avaldusi: esialgu väideti, et lennupäevikuid pole säilitatud, siis öeldi, et need on ilmselt lennujaamas arhiveeritud, ning lõpuks väideti, et Poola valitsus on need saatnud Euroopa Nõukogule. 2006. aasta novembris andis Szymany lennujaama juhatus ajutisele komisjonile lennupäevikute kohta siiski osalisi andmeid.

LKA lennud

Alates 2001. aasta lõpust kuni 2005. aasta lõpuni on Euroopa õhuruumi lennanud või Euroopa lennujaamades peatunud vähemalt 1245 LKA opereeritud lendu, millele tuleks lisada määratlemata arv sama eesmärgiga militaarlende. Raportis märgitakse, et ühelt poolt võis toimuda rohkem LKA lende kui need, mida ajutise komisjoni läbiviidud uurimine tõendada suutis, kuid teisalt ei kasutatud kõiki neid lende erakorraliseks üleviimiseks.

Ajutise komisjoni töödokumendid nr 7 ja nr 8 annavad saadikute sõnul lisateavet komisjoni poolt analüüsitud erakorraliste üleviimiste ning ka LKAga seotud ettevõtete, LKA poolt kasutatud lennukite ja Euroopa riikide kohta, kus LKA lennukid vahemaandumisi tegid.

Raportis loetletakse mitmeid põhjalikult dokumenteeritud erakorralise üleviimise juhtumeid, kus üleviidavad tegid vahemaandumise mõnes Euroopa riigis või olid Euroopa riigi elanikud hetkel, kui nad inimröövi ohvriks langesid. Raportis kutsutakse seetõttu Euroopa riike üles hüvitama süütutele erakorralise üleviimise ohvritele kahju ja tagama, et nad saavad juurdepääsu tõhusale ja kiirele hüvitusele, sealhulgas juurdepääsu rehabiliteerimisprogrammidele, tagatised, et juhtunu ei kordu ning asjakohase rahalise hüvitise.

Parlament mõistab hukka "*erakorralise üleviimise kui Ameerika Ühendriikide poolt terrorismivastases võitluses kasutatud ebaseadusliku vahendi*" ja "*mõistab lisaks hukka kõnealuse praktikaga mitmetel juhtudel nõustumise ja selle varjamise teatud Euroopa riikide salateenistuste ja valitsusasutuste poolt*".

Raportis kutsutakse nõukogu ja liikmesriike üles esitama kooskõlas parlamendi seisukohaga selget ja jõulist avaldust, milles nõutaks, et USA valitsus lõpetaks erakorraliste vahistamiste ja üleviimiste praktika.

Piinamise kasutamine

Raportis märgitakse, et ajutise komisjoni poolt uuritud erakorraliste üleviimiste puhul kasutati suhtlemisvõimaluseta kinnipidamist ja piinamist, mida kinnitasid ajutise komisjoni töös osalenud ohvrid või nende advokaadid. Saadikud võtavad teadmiseks endise Ühendkuningriigi saadiku Usbekistanis Craig Murray ajutisele komisjonile antud tunnistuse piinamise abil saadud teabe vahetamise kohta ning Ühendkuningriigi välis- ja Rahvaste Ühenduse ministeeriumi endise juriidilise nõustaja Michael Woodi õigusliku arvamuse.

Raporti selgitavas osas märgitakse, et olemasolevate andmete valguses on väga tõenäoline võimalus, et mõned Euroopa riigid võivad olla teadlikult või enese teadmata vastu võtnud piinamise abil saadud teavet.

Soovimatus koostööd teha

Parlamendiliikmed mõistavad hukka paljude liikmesriikide ja Euroopa Liidu Nõukogu koostöö puudumise ajutise komisjoniga ning märgivad, et konkreetsete vastuste täielik puudumine ohvrite, valitsusväliste organisatsioonide, meedia ja parlamendisaadikute poolt tõstatatud küsimustele on üksnes tugevdanud juba niigi hästi dokumenteeritud väidete paikapidavust.

Saadikud peavad täiesti vastuvõetamatuks asjaolu, et nõukogu kõigepealt varjas ja esitas seejärel Euroopa Parlamendi nõudmise peale USA valitsuse kõrgete esindajatega peetud regulaarsete arutelude kohta üksnes osalise teabe. Raportis märgitakse ka, et kõnealused etteheited nõukogule käivad kõigi liikmesriikide valitsuste kohta, sest neil on nõukogu liikmetena kollektiivne vastutus.

Saadikud leiavad ka, et järgitud ei ole ELi lepingutes sätestatud lojaalse koostöö põhimõtet, mis kohustab liikmesriike ja ELi institutsioone võtma mis tahes meetmeid tagamaks, et täidetakse Euroopa kohustused, nagu inimõiguste austamine.

Austriat, Itaaliat, Poolat, Ühendkuningriiki ja Portugali kritiseeritakse raportis veel eraldi koostöömeele puudumise pärast. Lisaks sisaldab raport andmeid ebaseaduslike üleaviimiste või LKA lendude kohta, mis puudutavad Saksamaad, Rootsit, Hispaaniat, Iirimaad, Kreekat, Küprost, Taanit, Türgit, FYROMit, Bosniat ning Rumeeniat.

Raportis avaldatakse rahulolematust ka Javier Solana ning Gijs de Vriesi sõnavõttude osas ajutises komisjonis, sest nad ei andnud rahuldavaid vastuseid. Saadikud avaldavad arvamust, et de Vriesi ametiposti tegelik sisu, tema pädevused ja volitused ning tema tegevuse läbipaistvuse suurendamine ja Euroopa Parlamendi poolne jälgimine tuleb üle vaadata, et suurendada Euroopa mõõdet terrorismivastases võitluses.

Soovitused

Kuna ajutise komisjoni mandaat on lõpule jõudnud, ent komisjoni lõppjäreldused ei ole ammendavad, teevad parlamendiliikmed soovitusi edasiseks tegutsemiseks. Saadikud julgustavad valitsusi ja/või riiklikke parlamente algatama või jätkama sõltumatuid uurimisi. Nõukogu peaks avaldama survet kõikidele asjaomastele valitsustele, et nad annaksid nõukogule ja komisjonile täielikud ja põhjalikud andmed, ja alustama vajadusel kuulamisi ja tellima sõltumatu uurimise.

Kodanike õiguste, justiits- ja siseasjade komisjonil palutakse teostada ajutise komisjoni töö poliitilist järelkontrolli ning jälgida arenguid ja eriti juhul, kui nõukogu ja/või komisjon ei ole võtnud ühtegi asjakohast meedet, määrata kindlaks, kas on olemas selge oht Euroopa Liidu aluseks olevate põhimõtete ja väärtuste tõsiseks rikkumiseks, ja soovitada sellega seoses vajalike resolutsioonide vastuvõtmist, võttes aluseks Euroopa Liidu lepingu artikleid 6 ja 7.

Raportis leitakse ka, et kõikidel Euroopa riikidel peaksid olema riiklikud eriseadused, mis reguleerivad ja jälgivad kolmandate riikide salateenistuste tegevusi nende riiklikul territooriumil, samuti sanktsioneerivad ebaseaduslikke tegusid või meetmeid, eelkõige inimõiguste rikkumise valdkonnas. Liikmesriike kutsutakse üles võtma piisavaid meetmeid tagamaks, et ülelennulube sõjaväe ja/või politseilennukitele antakse üksnes siis, kui esitatakse ka garantiid inimõiguste austamise ja järelevalve kohta.

Raportis kutsutakse samuti üles sulgema Guantánamo kinnipidamisasutust ja Euroopa riike nõudma viivitamatult nende kodanike ja alaliste elanike tagasipöördumist, keda USA ametivõimud ebaseaduslikult kinni peavad.

Giovanni Claudio FAVA (PSE, IT)
Dokument: A6-0020/2007
Menetlus: Omaalgatuslik raport
Arutelu: 14.02.2007
Hääletus: 14.02.2007

Kontakt :

Jana JALVI
Pressi- ja infoosakond, eesti toimetus - pressinõunik
Elektronpost: press-ET@europarl.europa.eu
BXL: (32-2) 28 32192
STR: (33-3) 881 74794

Maria ANDRES MARIN
Press Service - Press Officer
Elektronpost: libe-press@europarl.europa.eu

BXL: (32-2) 28 44299
STR: (33-3) 881 73603
PORT: (32) 0498.983.590